

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama u sastavu od sudija Dragana Đuranović, predsjednica Vijeća i sudije Snežana Armenko i Momirka Tešić, članice Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, člana 48 tačka 3 i člana 76 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 11/15), na sjednici Vijeća od 23. oktobra 2023. godine, donio je

O D L U K U

USVAJA SE ustavna žalba.

UKIDA SE rješenje Apelacionog suda Crne Gore, Pž. br. 1189/17, od 29. juna 2018. godine i predmet vraća tom sudu, na ponovni postupak i odlučivanje.

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. P.F., iz Z., kojeg zastupa N.V., advokatica iz B., podnio je dozvoljenu i blagovremenu ustavnu žalbu protiv rješenja Privrednog suda Crne Gore Rs. br. 21/17, od 16. oktobra 2017. godine i Apelacionog suda Crne Gore, Pž. br. 1189/17, od 29. juna 2018. godine, zbog povrede prava iz čl. 9, 32, člana 58 stav 1 i člana 118 stav 2 Ustava Crne Gore (u daljem tekstu: Ustav), člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija) i člana 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju.

2. U ustavnoj žalbi je, u bitnom, navedeno: da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je zauzeo stav da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da u konkretnom slučaju postupak izvanredne uprave ne predstavlja postupak iz odredbe čl. 178 st. 2 Zakona o stečaju, ne dajući pri tome ustavnopravno prihvatljive razloge za takav zaključak; da sudovi pogrešno i veoma restriktivno interpretiraju odredbu čl. 178 st. 2 Zakona o stečaju, te da prilikom odlučivanja nijesu uzeli u obzir intenciju zakonodavca niti relevantne međunarodne izvore na osnovu kojih je ta odredba uvedena u pravni sistem Crne Gore, već pribjegavaju njenom konzervativnom jezičkom tumačenju, ne uzimajući u obzir njenu svrhu i smisao. Naime, sudovi nijesu uzeli u obzir relevantne odredbe UNCITRAL Model Zakona iz 1997. godine ("UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency") kao i sa njim povezanih izvora kao što su UNCITRAL Legislativni vodič („Legislative Guide on Insolvency Law") i UNCITRAL Vodič za ozakonjenje i interpretaciju („Guide to Enactment and Interpretation"). Vodič za interpretaciju Modela zakona iz 1997. godine u svojim stavovima 69 do 72 jasno određuje koja je svrha označenja stranog postupka kao „kolektivnog" u smislu njegovog odnosa prema povjeriocima, a iz odredbi kako Modela zakona tako i Vodiča za intepretaciju jasno proizilazi da se pojam „kolektivno" treba tumačiti široko i u skladu sa svrhom pojma „međunarodni stečaj" koji podrazumijeva da su u različitim zakonodavstvima stečajni postupci i sa njima slični postupci, kao što je postupak izvanredne uprave, različito regulisani, ponekad čak i ne zakonom koji reguliše stečaj. Imajući u vidu objašnjenje pojma kolektivnog namirenja iz Vodiča za interpretaciju, nedvosmisleno se može zaključiti da je jedan od osnovnih ciljeva Zakona o izvanrednoj upravi kolektivno namirenje povjerilaca (bez obzira što član 1 Zakona o izvanrednoj upravi izričito ne pominje kolektivno namirenje). Da je intencija Modela zakona unifikacija odredbi o međunarodnom stečaju, kao i fleksibilnost istih, ukazuje i činjenica da su u definiciji pojma „strani postupak" (što prihvata zakonodavstvo Crne Gore u čl.178 st. 2 ZSCG) uvedeni znatno širi pojmovi od pojmova koji bi bili uobičajeni za postupak stečaja koji se vodi u Crnoj

Gori ili Republici Hrvatskoj i to tako što se smatra da strani postupak jeste „sudski ili upravni postupak“ i da se sprovodi u cilju „reorganizacije, bankrotstva ili likvidacije“, te da je u pitanju postupak koji se vodi „u skladu sa propisima kojima se uređuje insolventnost“ (što je očigledno širi pojam od pojma stečaja - stečajnog postupka prema ZSCG). Ukazano je i da je na polju međunarodnog stečaja u okviru Evropske Unije uvedna i posebna regulativa i to od strane Evropskog Parlamenta, regulativa br. 2015/848 (kao i ranije donijeta regulativa broj 1346/2000) koja takođe definiše strani postupak kao “kolektivni” postupak. Prema EU regulativi države navode u Aneks A postupke insolventnosti koji su regulisani posebnim zakonima uprave i slični postupci, a koji se potom po „automatizmu“ primjenjuju u drugim državama članicama Evropske Unije. Shodno tome, sudovi pogrešno zaključuju shodno člana 1 stav 2 Zakona o izvanrednoj upravi, da predmetni postupak nije strani postupak, te da je nivo zaštite koji se pruža Zakonom o izvanrednoj upravi određen interesima Republike Hrvatske, a ne interesima povjerilaca, odnosno nije postupak kolektivnog namirenja. Ovakve konstatacije i zaključci sudova su nelogični i netačni i zasnovani na površnom tumačenju odredbi Zakona o izvanrednoj upravi, jer to ne znači da taj zakon ne pruža zaštitu povjeriocima. U prilog svojih tvrdnji podnosilac je dostavio rješenje Okružnog suda u Ljubljani R-St 642/2017, od 14. jula 2017. godine i presudu Trgovačkog suda, Kancelarijsko odjeljenje u Visokom sudu Velike Britanije 2017, EWHC 2791 (Ch) od 9. novembra 2017. godine. U konačnom je predloženo da se ukine rješenje Apelacionog suda Crne Gore i predmet vrati na ponovni postupak.

3. U postupku pokrenutim ustavnim žalbom, na osnovu odredaba čl. 149 st. 1 tač. 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj žalbi, utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo, pri čemu se, po pravilu, ne upušta u pitanje jesu li sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

4. Ustavni sud je u sprovedenom postupku, na osnovu uvida u osporene akte, te cjelokupnu dokumentaciju priloženu uz ustavnu žalbu, utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Predmet postupka koji je prethodio ustavnosudskom je zahtjev kojim je traženo da se prizna kao glavni postupak, postupak izvanredne uprave koji je otvoren rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu traženo St-1138/17-3 od 10. aprila 2017. godine (dopunjeno rješenjem istog suda St-1138/17-52 od 21. aprila 2017. godine) nad dužnikom A. c. i nad dužnikovim povezanim i zavisnim društvima; da se prizna kao strani predstavnik A.R., koji je u predmetnom stranom postupku imenovan za izvanrednog povjerenika; da se zabrani pokretanje novih i prekid svih započetih postupaka u vezi sa imovinom, pravima, obavezama ili odgovornostima navedenih privrednih društava; da se zabrani prinudno izvršenje na imovini navedenih privrednih društava; da se zabrani prenos, opterećivanje i drugo raspolaganje imovinom navedenih privrednih društava i da se naloži Centralnom registru privrednih subjekata u Crnoj Gori da registruje zabilježbu odluke o priznanju stranog postupka sa zabranama u odnosu na privredna društva povezana sa A., koja su registrovana u Crnoj Gori (Leda, 000 Podgorica i Super kartica 000 Podgorica).

6. Rješenjem Privrednog suda Crne Gore Rs. br. 21/17, od 16. oktobra 2017. godine, odbijen je predmetni zahtjev, dok je rješenjem istog suda Rs. br. 21/17, od 18. decembra 2017. godine priznat status zainteresovanog lica - umješača S. R., V. ....M..

7. Pravna argumentacija Privrednog suda Crne Gore na kojoj se zasniva navedeno rješenje zasnovana je na sljedećim činjenicama:

- Postupak izvanredne uprave nad dužnikom A. i sa njim povezanim i zavisnim društvima, otvoren je saglasno odredbama Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku. Cilj ovog Zakona, propisan je odredbama člana 1, u kojima je sadržano da se Zakon donosi „radi zaštite održivosti poslovanja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku koja svojim poslovanjem samostalno, ili zajedno sa ovisnim ili povezanim društvima, utječu na ukupnu gospodarsku, socijalnu i finansijsku stabilnost u Republici Hrvatskoj. Razina zaštite koja se postiže ovim Zakonom nužna je, prikladna i razmjerna interesu Republike Hrvatske da se provede brz i učinkovit postupak preventivnog restrukturiranja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, radi osiguravanja likvidnosti, održivosti i stabilnosti poslovanja.

- Zakon o stečaju Crne Gore u članu 2 propisuje da je osnovni cilj stečajnog postupka kolektivno namirenje povjerilaca stečajnog dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava povjeriocima. Odredbom člana 178 stav 1 propisano je, između ostalog, da se odredbe o međunarodnom stečaju primjenjuju ako strani sud ili drugi strani organ koji sprovodi kontrolu ili nadzor nad imovinom ili poslovanjem dužnika ili strani predstavnik zatraži pomoć u vezi sa stranim postupkom, dok je u stavu 2 istog člana propisano da se pod stranim postupkom, u smislu ovog Zakona, podrazumijeva sudski ili upravni postupak, uključujući i prethodni postupak, koji se sa ciljem kolektivnog namirenja povjerilaca putem reorganizacije, bankrotstva ili likvidacije sprovodi u stranoj državi u skladu sa propisom kojim se uređuje insolventnost, a u kojem su imovina i poslovanje dužnika pod kontrolom ili nadzorom stranog suda ili drugog nadležnog organa. Stavom 3 propisano je da dužnik može biti privredno društvo, odnosno pravno lice koje nema registrovano sjedište u Crnoj Gori, i fizičko lice koje nije rezident Crne Gore. Strani predstavnik, u smislu ovog člana, je lice ili organ uključujući i lica i organe koji su privremeno imenovani, koji su u stranom postupku ovlašćeni da vode reorganizaciju, bankrotstvo ili likvidaciju nad imovinom ili poslovima dužnika ili da preduzimaju radnje kao predstavnik stranog postupka.

-Analizom navedenih odredaba Zakona o stečaju Crne Gore i imajući u vidu cilj Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, Privredni sud zaključuje da postupak izvanredne uprave ne predstavlja postupak čiji je cilj kolektivno namirenje povjerilaca, te da nije strani postupak u smislu člana 178 stav 2 Zakona o stečaju, već je osnovni cilj ovog postupka održavanje privredne, socijalne i finansijske stabilnosti Republike Hrvatske, odnosno održivost poslovanja određenih privrednih društava koji su od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku. Nadalje, ovim postupkom se štite interesi države, a ne interesi povjerilaca dužnika i njegovih zavisnih i povezanih društava, te održivost poslovanja privrednog društva koji je od značaja za državu ne može biti cilj stranog postupka u smislu odredaba člana 178 stav 2 Zakona o stečaju, jer država može biti isključivo povjerilac i to sa jednakim tretmanom u skladu sa članom 4 Zakona o stečaju.

- Privredni sud Crne Gore smatra da je bez uticaja činjenica što se na pravne posljedice otvaranja postupka izvanredne uprave, na odgovarajući način, primjenjuju pravila o pravnim posljedicama o otvaranju stečajnog postupka propisana posebnim zakonom koji uređuje stečaj. Ovo iz razloga jer, saglasno odredbama Zakona o izvanrednoj upravi Republike Hrvatske, do završetka postupka izvanredne uprave, nije dopušteno pokretanje predstečajnog odnosno stečajnog postupka, dok se u Crnoj Gori, saglasno odredbama Zakona o stečaju, stečajni postupak sprovodi upravo radi kolektivnog namirenja povjerilaca. Dakle, postupak izvanredne uprave ne može biti priznat kao strani postupak, jer se u tom postupku ne može sprovesti kolektivno namirenje povjerilaca, što je osnovni cilj Zakona o stečaju. Zakon o izvanrednoj upravi u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku u članu 4 stav 1 propisuje da se postupak izvanredne uprave primjenjuje na dionička društva dužnika i na sva njegova ovisna i povezana društva ako je utvrđeno postojanje bilo kojeg od stečajnih razloga u smislu člana 5 Stečajnog zakona ili predstečajnog razloga iz člana 4 Stečajnog zakona, u odnosu na dužnika kao vladajuće društvo i koje dioničko društvo je samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku. Odredbom člana 5 istog zakona propisano je da će se postupak izvanredne uprave sprovesti i nad trgovačkim društvom koje ne ispunjava uslove propisane prethodno opisanim članom 4, pod uslovom da se smatra zavisnim društvom u smislu odredbe člana 475 Zakona o trgovačkim društvima ili povezanim društvom, a vladajuće društvo samostalno ili zajedno sa svojim zavisnim ili povezanim društvima ispunjava uslove iz člana 4 ovog zakona.

- Sumirajući sve naprijed navedeno, Privredni sud Crne Gore je zaključio da iz analize materijalnih normi proizilazi da se postupak izvanredne uprave sprovodi i nad onim društvima u odnosu na koje nije utvrđeno postojanje stečajnog razloga iz Stečajnog zakona Republike Hrvatske, te stoga Zakon o izvanrednoj upravi u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku nije propis kojim se uređuje insolventnost, te da postupak izvanredne uprave čije se priznanje traži nema karakter stranog postupka, zbog čega je donijeto rješenje o odbijanju zahtjeva.

8. Odlučujući o žalbi podnosioca zahtjeva, Apelacioni sud Crne Gore je, rješenjem PŽ. br. 1189/17, od 29. juna 2018. godine odbio istu, kao neosnovanu i potvrdio prvostepeno rješenje od 16. oktobra 2017. godine, dok je prvostepeno rješenje od 18. decembra 2017. godine preinačio na način što je zahtjev kojim je traženo priznavanje statusa zainteresovanog lica S. R., odbacio.

9. U obrazloženju navedene presude je, u bitnom, istaknuto da se postupak izvanredne uprave koji je vođen u Republici Hrvatskoj, ne može smatrati stranim postupkom u smislu odredbe člana 178 stav 2 Zakona o stečaju. Saglasno ovoj odredbi pod stranim postupkom podrazumijeva se sudski ili upravni postupak, uključujući i prethodni postupak, koji se sa ciljem kolektivnog namirenja povjerilaca putem reorganizacije, bankrotstva ili likvidacije sprovodi u stranoj državi u skladu sa propisima kojim se uređuje insolventnost, a u kojem su imovina i poslovanje dužnika pod kontrolom ili nadzorom stranog suda ili drugog nadležnog organa. Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku nema za cilj kolektivno namirenje povjerilaca, već zaštitu održivosti poslovanja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, pa kako se

postupak koji se vodi saglasno odredbama ovog zakona ne vodi u interesu povjerilaca, već u interesu Republike Hrvatske, isti se ne može smatrati stranim postupkom u smislu odredbe člana 178 stav 2 Zakona o stečaju.

III RELEVANTNO MATERIJALNO PRAVO

A. Zakon o stečaju ("Službeni list Crne Gore", br. 53/16, 32/18)

Član 178

(1) Odredbe o međunarodnom stečaju primjenjuju se, ako:
1) strani sud ili drugi strani organ koji sprovodi kontrolu ili nadzor nad imovinom ili poslovanjem dužnika ili strani predstavnik zatraži pomoć u vezi sa stranim postupkom;
2) sud ili stečajni upravnik zatraži pomoć u stranoj državi u vezi sa stečajnim postupkom koji se u Crnoj Gori vodi u skladu sa ovim zakonom;
3) se strani postupak vodi istovremeno sa stečajnim postupkom koji se u Crnoj Gori vodi u skladu sa ovim zakonom.

(2) Pod stranim postupkom, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se sudski ili upravni postupak, uključujući i prethodni postupak, koji se sa ciljem kolektivnog namirenja povjerilaca putem reorganizacije, bankrotstva ili likvidacije sprovodi u stranoj državi u skladu sa propisom kojim se uređuje insolventnost, a u kojem su imovina i poslovanje dužnika pod kontrolom ili nadzorom stranog suda ili drugog nadležnog organa.

(3) Dužnik u smislu stava 2 ovog člana može biti:
1) privredno društvo, odnosno pravno lice koje nema registrovano sjedište u Crnoj Gori;
2) fizičko lice koje nije rezident Crne Gore.

(4) Strani predstavnik, u smislu stava 1 ovog člana, jeste lice ili organ, uključujući i lica i organe koji su privremeno imenovani, koji su u stranom postupku ovlašćeni da vode reorganizaciju, bankrotstvo ili likvidaciju nad imovinom ili poslovima dužnika ili da preduzimaju radnje kao predstavnik stranog postupka.

Član 179

1) Na stečajni postupak i njegova dejstva primjenjuje se pravo države u kojoj je stečajni postupak pokrenut, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

(2) U slučaju priznanja stranog postupka u skladu sa ovim zakonom, na izlučna ili razlučna prava na stvarima ili pravima koja se nalaze na teritoriji Crne Gore primjenjuju se propisi Crne Gore.

(3) Za dejstvo stečajnog postupka na ugovore o radu primjenjuje se pravo koje je mjerodavno za ugovor o radu.

Član 180

Priznavanje stranog postupka i saradnju sa stranim sudovima i drugim nadležnim organima sprovodi nadležni privredni sud.

Član 190

(1) Strani predstavnik može nadležnom sudu u Crnoj Gori da podnese zahtjev za priznanje stranog postupka u kojem je imenovan, pri čemu svoje svojstvo dokazuje na način predviđen članom 186 stav 2 ovog zakona.

(2) Uz zahtjev za priznanje prilaže se izjava stranog predstavnika u kojoj se navode svi strani postupci u vezi sa dužnikom koji su poznati stranom predstavniku, prevedena na jezik koji je u službenoj upotrebi u nadležnom sudu u Crnoj Gori.

Član 191

(1) Ako odluka, odnosno potvrda iz člana 186 stav 2 ovog zakona pruža dokaz da strani postupak ima obilježja

postupka iz člana 178 stav 2 ovog zakona i da je strani predstavnik lice ili organ iz člana 178 stav 4 ovog zakona,

sud može te činjenice smatrati utvrđenim.

(2) Sud može dokumenta koja su podnijeta uz zahtjev za priznanje da smatra autentičnim, bez obzira na to da

li su legalizovana u smislu zakona kojim se uređuje legalizacija isprava u međunarodnom saobraćaju.

(3) Ako se ne dokaže suprotno, smatra se da je registrovano sjedište dužnika, odnosno njegovo prebivalište

ako se radi o fizičkom licu, središte njegovih glavnih interesa.

Član 192

(1) Osim u slučaju iz člana 183 ovog zakona, strani postupak se priznaje, ako:

1) ima obilježja postupka iz člana 178 stav 2 ovog zakona;

2) je strani predstavnik koji podnosi zahtjev za priznanje lice ili organ iz člana 178 stav 4 ovog zakona;

3) zahtjev ispunjava uslove iz člana 186 stav 2 ovog zakona;

4) je zahtjev podnijet nadležnom sudu u skladu sa čl. 179 i 180 ovog zakona.

(2) Strani postupak se priznaje kao:

1) glavni strani postupak, ako se vodi u državi u kojoj je središte glavnih interesa dužnika;

2) sporedni strani postupak, ako dužnik ima stalnu poslovnu jedinicu u toj stranoj državi.

(3) Pod glavnim stranim postupkom, u smislu stava 2 tačka 1 ovog člana, podrazumijeva se strani postupak koji

se vodi u državi u kojoj je središte glavnih interesa dužnika koji nema registrovano sjedište u Crnoj Gori. Izuzetno,

pod glavnim stranim postupkom podrazumijeva se strani postupak koji se vodi u državi u kojoj je registrovano

sjedište dužnika, ako se prema pravu države u kojoj se nalazi središte glavnih interesa dužnika glavni strani

postupak ne može voditi po tom osnovu.

(4) Pod sporednim stranim postupkom, u smislu stava 2 tačka 2 ovog člana, podrazumijeva se strani postupak

koji se vodi u državi u kojoj dužnik ima stalnu poslovnu jedinicu.

(5) Pod stalnom poslovnom jedinicom, u smislu stava 4 ovog člana, podrazumijeva se bilo koje mjesto

poslovanja u kojem dužnik obavlja ekonomsku aktivnost, koja nije tranzitnog karaktera, upotrebom ljudske radne

snage i dobara ili usluga.

(6) O zahtjevu za priznanje stranog postupka sud odlučuje rješenjem u hitnom postupku.

(7) Rješenje o priznanju stranog postupka prvostepeni sud će, po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovanog lica, izmijeniti ili ukinuti ako se utvrdi da uslovi za njegovo donošenje nijesu bili ispunjeni ili da su

nakon priznanja stranog postupka prestali da postoje.

(8) Poslije otvaranja stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom čije je registrovano sjedište u Crnoj Gori,

odnosno čije je središte glavnih interesa u Crnoj Gori strani postupak se može priznati samo kao sporedni strani postupak.

B. Zakon o međunarodnom privatnom pravu ("Službeni list Crne Gore", br. 1/2014, 6/2014, 11/2014, 14/2014)

Član 1

Ovim zakonom uređuju se pravila za određivanje mjerodavnog prava u privatnopravnim odnosima sa međunarodnim elementom (u daljem tekstu: kolizione norme), pravila o nadležnosti sudova i drugih organa za raspravljanje tih odnosa i pravila postupka, kao i pravila za priznavanje i izvršenje stranih sudskih i arbitražnih odluka drugih organa

Član 2

Ovaj zakon ne primjenjuje se na odnose iz člana 1 ovog zakona ako su ti odnosi regulisani međunarodnim ugovorom ili drugim zakonom

Član 6

Ako za neki odnos iz člana 1 ovog zakona ovim zakonom nije propisano pravilo za određivanje mjerodavnog prava shodno se primjenjuju odredbe i načela ovog zakona, načela pravnog poretka Crne Gore i načela međunarodnog privatnog prava.

Član 7

Strano pravo tumači se i primjenjuje onako kako se tumači i primjenjuje u državi o čijem se pravu radi. U slučaju neprimjenjivanja stranog prava, kao i pogrešnog tumačenja i primjene stranog prava, mogu se podnositi pravna sredstva.

Član 19

Za pravno lice mjerodavno je pravo države po kojem je ono osnovano.

Ako pravno lice ima stvarno sjedište u drugoj državi, a ne u državi u kojoj je osnovano i po pravu te druge države mjerodavno je pravo te druge države, primjenjuje se pravo države u kojoj se nalazi stvarno sjedište.

Član 21

Pravo koje je mjerodavno na osnovu čl. 19 i 20 ovog zakona odnosi se naročito na:

- 1) osnivanje, pravnu prirodu i pravno organizacioni oblik;
- 2) ime ili naziv;
- 3) pravni subjektivitet i sistem upravljanja;
- 4) osnivanje, nadležnost i funkcionisanje organa pravnog lica, odnosno drugog organizacionog oblika;
- 5) zastupanje;
- 6) sticanje i gubitak članstva, kao i sa tim povezana prava i obaveze;
- 7) odgovornost za obaveze;
- 8) posljedice povrede zakona ili osnivačkog akta;
- 9) reorganizaciju i prestanak pravnog lica, odnosno drugog organizacionog oblika.

C. Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku ("Narodne novine", broj 32/17)

Član 1

(1) Ovaj Zakon donosi se radi zaštite održivosti poslovanja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku koja svojim poslovanjem samostalno, ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima, utječu na ukupnu gospodarsku, socijalnu i finansijsku stabilnost u Republici Hrvatskoj.

(2) Razina zaštite koja se postiže ovim Zakonom nužna je, prikladna i razmjerna interesu Republike Hrvatske da se provede brz i učinkovit postupak preventivnog restrukturiranja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, radi osiguravanja likvidnosti, održivosti i stabilnosti poslovanja.

Član 2

Ovim Zakonom uređuje se mjera izvanredne uprave za trgovačka društva od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, nadležna tijela u postupku izvanredne uprave i druga pitanja s tim u vezi.

Član 3

(1) Mjera izvanredne uprave iz članka 2. ovoga Zakona provodi se u posebnom postupku koji se uređuje ovim Zakonom, s time da se posebno razrađuju:

1. pretpostavke za otvaranje postupka izvanredne uprave
2. provedba postupka izvanredne uprave te
3. pravne posljedice otvaranja i provedbe postupka izvanredne uprave.

(2) Odnos između dužnika i vjerovnika na koje se odnosi ovaj Zakon regulira se uvođenjem mjere izvanredne uprave iz članka 2. ovoga Zakona uz istodobno razmjerno uvažavanje interesa drugih sudionika.

Član 4

(1) Postupak izvanredne uprave primijenit će se na dioničko društvo dužnika (u daljnjem tekstu: dužnik) i sva njegova ovisna i povezana društva ako je utvrđeno postojanje bilo kojeg od stečajnih razloga u smislu članka 5. Stečajnog zakona («Narodne novine», br. 71/15., u daljnjem tekstu: Stečajni zakon) ili predstečajnog razloga iz članka 4. Stečajnog zakona u odnosu na dužnika kao vladajuće društvo i koje dioničko društvo je samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku.

(2) Dioničko društvo od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku je ono koje, samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima, kumulativna ispunjava sljedeće uvjete:

- da u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj je podnesen prijedlog za otvaranje postupka izvanredne uprave samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima zapošljava prosječno više od 5000 radnika i

- da postojeće bilančne obveze samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima iznose više od 7.500.000.000,00 kuna, odnosno u slučaju bilančnih obveza koje su denominirane u drugoj valuti, ako iznose više od kunske protuvrijednosti 7.500.000.000,00 kuna računajući na dan podnošenja prijedloga za otvaranje postupka izvanredne uprave.

(3) Ovaj Zakon ne primjenjuje se na kreditne institucije kako je uređeno člankom 4. stavkom 1. točkom 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 i financijske institucije kako je uređeno člankom 4. stavkom 1. točkom 26. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Član 5

(1) Postupak izvanredne uprave provest će se i nad trgovačkim društvom koje ne ispunjava uvjete iz članka 4. Stavaka 1. i 2. ovoga Zakona, pod uvjetom da se smatra ovisnim društvom, u smislu članka 475. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine», br. 11/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 111/12., 168/13., 110/15., u daljnjem tekstu: Zakon o trgovačkim društvima) ili povezanim društvom (dužnik je društvo koje u drugome društvu ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, ovisno ili vladajuće društvo, društvo koncerna ili društvo s uzajamnim udjelima prema Zakonu o trgovačkim društvima), a vladajuće društvo samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima ispunjava uvjete iz članka 4. ovoga Zakona.

(2) U smislu ovoga Zakona povezana i ovisna društva su društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj osnovana sukladno zakonodavstvu Republike Hrvatske, u kojima društvo iz članka 4. ovoga Zakona drži najmanje 25 % udjela.

Član 7

(1) Za vrijeme postupka izvanredne uprave nije dopušteno pokretanje postupka likvidacije dužnika.

(2) Ako je pokrenut postupak izvanredne uprave, do njegova završetka nije dopušteno pokretanje predstečajnog odnosno stečajnoga postupka.

Član 8

Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, u postupku izvanredne uprave na odgovarajući se način primjenjuju postupovna pravila iz posebnog zakona koji uređuje stečaj.

Član 18

(1) Vjerovničko vijeće ima najviše devet članova, a sastavljeno je od predstavnika vjerovnika. Broj članova vjerovničkog vijeća i razvrstavanje vjerovnika u skupine utvrđuje sud na prijedlog izvanrednog povjerenika, pri čemu broj članova mora biti neparan.

(2) Za potrebe sastavljanja vjerovničkog vijeća vjerovnici će se razvrstati u posebne skupine s obzirom na različiti pravni položaj svake skupine.

(3) Vjerovnici istoga pravnog položaja mogu se svrstati u daljnje skupine prema istovrsnosti gospodarskih interesa.

Takvo razvrstavanje mora se temeljiti na valjanim razlozima.

(4) Članove vjerovničkog vijeća određuju vjerovnici sukladno odredbama ovoga Zakona.

Član 19

(1) Od dana osnivanja pa sve do dovršetka postupka izvanredne uprave vjerovničko vijeće ima pravo na obaviještenost o stanju dužnika i njegovih povezanih i ovisnih društava.

(2) Vjerovničko vijeće sudjeluje u ime vjerovnika u sastavljanju i pripremi nagodbe te daje suglasnost izvanrednom povjereniku na konačni tekst nagodbe.

Član 29

(1) Vjerovnici u postupku izvanredne uprave su osobni vjerovnici koji u vrijeme otvaranja postupka izvanredne uprave imaju imovinskopravnu tražbinu prema dužniku i/ili povezanim i ovisnim društvima.

(2) Vjerovnici iz stavka 1. ovoga članka se prema svojim tražbinama razvrstavaju u skupine.

(3) Prava vjerovnika iz stavka 1. ovoga članka mogu biti drugačija ako je ovim Zakonom tako određeno.

(4) Nedospjele tražbine dospijevaju otvaranjem postupka izvanredne uprave.

(5) Ako se na tražbine iz stavka 4. ovoga članka nisu plaćale kamate, smatrat će se da su se na njih plaćale zakonske kamate i tražbine će se smanjiti na iznos koji bi, prema uračunavanju zakonskih kamata za vrijeme od otvaranja postupka izvanredne uprave do dospijea, odgovarao punom iznosu tražbina.

Član 30

(1) U roku od pet dana od objave rješenja iz članka 33. stavka 3. ovoga Zakona, izvanredni povjerenik će pozivom u »Narodnim novinama« pozvati vjerovnike čije su tražbine utvrđene da u roku od 30 dana obavijeste izvanrednog povjerenika i sud o članovima vjerovničkog vijeća.

(2) U pozivu iz stavka 1. ovoga članka izvanredni povjerenik će naznačiti koliko članova će imati vjerovničke vijeće i način razvrstavanja vjerovnika u posebne skupine.

(3) Svaka posebna skupina vjerovnika bira jednog člana vjerovničkog vijeća, osim ako nije drugačije određeno ovim Zakonom.

(4) Izabrani članovi vjerovničkog vijeća su dužni obavijestiti izvanrednog povjerenika o svom izboru u vjerovničke vijeće i dostaviti potpisane punomoći od strane obične većine svih vjerovnika iste skupine.

(5) Za davanje neistinitih podataka u vezi s izborom vjerovničkog vijeća odgovara se kao za davanje lažnog iskaza u postupku pred sudom.

(6) Vjerovničke vijeće će se smatrati valjano osnovanim ako obična većina svih posebnih skupina vjerovnika valjano izabere svog člana vjerovničkog vijeća i o tome obavijesti izvanrednog povjerenika. U slučaju da vjerovničke vijeće nije valjano osnovano od strane obične većine vjerovnika za svaku posebnu skupinu vjerovnika, smatrat će se da je vjerovničke vijeće uredno osnovano od strane suda sukladno odredbi stavka 8. ovoga članka.

(7) Vjerovničke vijeće donosi odluke većinom glasova prisutnih na vijeću. Svaki član vjerovničkog vijeća ima pravo na jedan glas.

(8) Ako neka skupina vjerovnika ne imenuje člana vjerovničkog vijeća u roku od 90 dana od dana objave poziva iz stavka 1. ovoga članka, takvog člana će imenovati sud na prijedlog izvanrednog povjerenika u naknadnom roku od osam dana od isteka 90 dana od dana objave poziva iz stavka 1. ovoga članka.

(9) Vjerovnici su ovlašteni u svako doba uz odgovarajuću primjenu odredbi ovoga članka o izboru člana vjerovničkog vijeća imenovati drugog člana vjerovničkog vijeća za svoju skupinu.

Član 31

(1) Sud će, radi zaštite interesa vjerovnika u postupku izvanredne uprave, odlukom osnovati privremeno vjerovničke vijeće.

(2) Sud odlukom iz stavka 1. ovoga članka imenuje članove privremenog vjerovničkog vijeća kako su predloženi od izvanrednog povjerenika. Izvanredni povjerenik će podnijeti sudu prijedlog za imenovanje članova privremenog

vjerovničkog vijeća u roku od pet dana od dana otvaranja postupka izvanredne uprave.

(3) Izvanredni povjerenik sukladno stavku 2. ovoga članka predlaže članove privremenog vjerovničkog vijeća sukladno zatečenom stanju u poslovnim knjigama dužnika i povezanih i ovisnih društava na način da predloži po jednog člana za svaku odgovarajuću skupinu vjerovnika. Sud će donijeti odluku iz stavka 1. ovoga članka bez odgode čim zaprimi prijedlog izvanrednog povjerenika za imenovanje članova privremenog vjerovničkog vijeća.

(4) Osobe određene kao članovi privremenog vjerovničkog vijeća sukladno odluci suda iz stavka 1. ovoga članka bit će predstavljeni u privremenom vjerovničkom vijeću putem osoba ovlaštenih za zastupanje ili posebno imenovanih punomoćnika. Članovi privremenog vjerovničkog vijeća obvezni su u obavljanju radnji u svojstvu članova privremenog vjerovničkog vijeća postupati savjesno i s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(5) Privremeno vjerovničke vijeće ima ista prava, ovlasti i obveze određene ovim Zakonom za vjerovničke vijeće te preuzima i vrši funkciju vjerovničkog vijeća sve dok vjerovničke vijeće nije uredno osnovano sukladno odredbi članka 30. ovoga Zakona.

(6) U slučaju kada se ovaj Zakon poziva na vjerovničke vijeće, smatra se da se poziva i na privremeno vjerovničke vijeće pod uvjetom da vjerovničke vijeće nije osnovano sukladno odredbi članka 30. ovoga Zakona.

Član 32

(1) Izvanredni povjerenik dužan je sastaviti:

- tablicu prijavljenih tražbina s podacima navedenim u članku 257. Stečajnog zakona
- tablicu razlučnih prava koja su upisana u javnim knjigama, o kojima je obaviješten od razlučnih vjerovnika i o kojima je saznao na drugi način, s podacima za identifikaciju razlučnog vjerovnika, iznos i pravnu osnovu tražbine osigurane razlučnim pravom i dio imovine dužnika na koji se razlučno pravo odnosi
- tablicu izlučnih prava o kojima su ga obavijestili izlučni vjerovnici, s podacima za identifikaciju izlučnoga vjerovnika, pravnom osnovom izlučnoga prava i predmetom izlučnoga prava.

(2) U tablicama iz stavka 1. ovoga članka izvanredni povjerenik će određeno naznačiti priznaje li ili osporava svaku prijavljenu tražbinu.

(3) Izlučna i razlučna prava nisu predmet ispitivanja.

(4) Tablice iz stavka 1. ovoga članka objavit će se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova najkasnije 60 dana nakon isteka roka za prijavu tražbina.

(5) Vjerovnici mogu osporiti tražbine drugih vjerovnika u roku od osam dana od dana objave tablice iz stavka 1. Ovoga članka na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova.

Član 38

(1) Odmah nakon imenovanja pa do završetka postupka izvanredne uprave izvanredni povjerenik može, nakon odobrenja suda, u ime dužnika pobijati pravne radnje dužnika poduzete na štetu vjerovnika ako smatra da su potrebne radi ispunjavanja ciljeva postupka.

(2) Na pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika na odgovarajući način primjenjuju se pravila posebnog zakona kojima se uređuje stečaj.

IV OSNOVANOST USTAVNE ŽALBE

10. Pozivajući se na odredbe čl. 32 Ustava Crne Gore, koje korespondiraju sa odredbom čl. 6 st. 1 Evropske Konvencije, podnosilac ustavne žalbe se žali na povredu prava na pravično suđenje u suštini smatrajući da su Privredni sud i Apelacioni sud Crne Gore pogrešno i arbitrarno primijenili materijalno pravo sa aspekta zakonskih odredbi koje su u konkretnom slučaju relevantne i na taj način povrijedili Ustavom i Konvencijom zaštićena prava.

11. Za odlučivanje o predmetnoj ustavnoj žalbi, relevantne su sljedeće odredbe.

Ustav Crne Gore

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.

V PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

a) Opšta načela

12. Pri razmatranju osnovanosti ustavne žalbe, Ustavni sud polazi od toga da se sudski postupci moraju provesti u skladu sa ustavnim načelom vladavine prava kao najviše vrijednosti ustavnog poretka Crne Gore, pa tumačenje mjerodavnog prava u svakom konkretnom slučaju ne smije proizlaziti iz njegove arbitrarne i proizvoljne primjene već mora uvažavati zahtjeve prava na pravično suđenje sadržane u članu 32 Ustava Crne Gore i člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

13. Sudovi su dužni pravne norme tumačiti polazeći od cilja i svrhe koje je zakonodavac želio postići njihovim propisivanjem, te u skladu s tako utvrđenom svrhom primjenjivati mjerodavnu normu, imajući u vidu specifične okolnosti konkretnog slučaja. Koju će metodu interpretacije sudovi primijeniti, stvar je njihovog izbora i nije predmet ustavnosudske ocjene, pod uslovom da način na koji tumače i primjenjuju mjerodavno pravo u svakom pojedinačnom slučaju ima racionalnu osnovu i objektivno opravdanje. Uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje da li je tumačenje, odnosno primjena prava saglasna s Ustavom i jesu li, u konkretnom slučaju, doveli do povrede ustavnih prava podnosioca ustavne žalbe.

14. Pogrešna primjena prava može predstavljati povredu prava garantovanog odredbom člana 32 Ustava i članom 6 stav 1 Evropske konvencije i to onda kada sud ne bi uzeo u obzir propis koji je očigledno mjerodavan ili bi mjerodavan propis na grub način bio pogrešno shvaćen, a što bi moglo izazvati sumnju da je osporena odluka donijeta proizvoljno. Kako je, u prvom redu, zadatak redovnih sudova da tumače i primjenjuju pravo, uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje da li su rezultati takvog tumačenja i primjene prava, saglasni sa Ustavom i jesu li u konkretnom slučaju doveli do povrede ustavnog prava podnosioca.

15. Ustavni sud će se izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi na utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise, kada je očigledno da je, u određenom postupku, došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda prilikom primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa, i samim tim do povrede ljudskog prava ili osnovne slobode zajemčene Ustavom. Arbitrarnim se može ocijeniti pojedinačni akt pri čijem je donošenju njegov donosilac nije uzeo u obzir očigledno mjerodavan propis ili je mjerodavni propis pogrešno protumačio i primijenio, na način i u mjeri koja konkretni pojedinačni akt čini pravno neprihvatljivim. Navedena obaveza ne znači da su sudovi dužni da daju detaljne odgovore na sva postavljena pitanja i argumente stranaka. Mjere u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke i okolnosti svakog pojedinačnog slučaja (vidjeti presude *Kuznetsov i drugi protiv Rusije*, od 11. januara 2007. godine, br. 184/02 i *Ruiz Torija protiv Španije*, od 9. decembra 1994. godine, br. 18390/91).

16. Stoga su ovlašćenja Ustavnog suda u postupku po ustavnoj žalbi ograničena na to da ispita da li su u određenom sudskom postupku poštovana ljudska prava i slobode zajemčene Ustavom i EKLJP i standardi koje je Sud izgradio u svojoj dosadašnjoj praksi.

b) Primjena opštih načela na konkretan slučaj

17. Zadatak Ustavnog suda, u konkretnom slučaju, je da utvrdi da li se način na koji su Privredni i Apelacioni sud Crne Gore, primijenili materijalno pravo može smatrati proizvoljnim i

da li je takvim postupanjem podnosiocu povrijeđeno pravo na pravično suđenje, zagantovano članom 32 Ustava i članom 6 stav 1 Evropske konvencije.

18. U konkretnom slučaju postupajući sudovi su utvrdili da se postupak izvanredne uprave koji je vođen u Republici Hrvatskoj, ne može smatrati stranim postupkom u smislu odredbe člana 178 stav 2 Zakona o stečaju. Ovo stoga, što se saglasno navedenoj odredbi pod stranim postupkom podrazumijeva sudski ili upravni postupak, uključujući i prethodni postupak, koji se sa ciljem kolektivnog namirenja povjerilaca putem reorganizacije, bankrotstva ili likvidacije sprovodi u stranoj državi u skladu sa propisima kojim se uređuje insolventnost, a u kojem su imovina i poslovanje dužnika pod kontrolom ili nadzorom stranog suda ili drugog nadležnog organa. Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku nema za cilj kolektivno namirenje povjerilaca, već zaštitu održivosti poslovanja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, a postupak koji se vodi saglasno odredbama ovog zakona ne vodi se u interesu povjerilaca, već u interesu Republike Hrvatske, i ne može se smatrati stranim postupkom u smislu odredbe člana 178 stav 2 Zakona o stečaju.

19. Ustavni sud smatra da je ovakav stav Privrednog i Apelacionog suda Crne Gore ustavnopravno neprihvatljiv, te da je konkretan slučaj jedan od takvih u kojem je došlo do arbitrarne primjene materijalnog prava usljed toga što su sudovi isto prozvoljno tumačili i što nijesu tumačili i primijenili strano mjerodavno pravo na način kako bi se pravo tumačilo i primijenilo u državi o čijem se pravu radi, odnosno što nisu primijenili materijalno-pravni propis koji je za konkretan slučaj mjerodavan.

20. Naime, u konkretnom slučaju riječ je o postupku sa elementom inostranosti, koji se manifestuje kroz više konstitutivnih elemenata. Element inostranosti je prisutan jer je riječ o privrednom društvu A., registrovanim u inostranstvu (Republika Hrvatska), sa sjedištem u inostranstvu, a takođe element inostranosti u konkretnom slučaju ogleda se u tome što se imovina ovog pravnog lica nalazi dominantno u inostranstvu. Postojanje elementa inostranosti zahtijeva da se razrješenje konkretne pravne stvari mora tražiti i u normama stranog mjerodavnog prava. Na ovu obavezu upućuju norme Zakona o međunarodnom privatnom pravu, koji se, između ostalog, primjenjuje na privatnopravne odnose sa elementom inostranosti i koji obavezuje na primjenu stranog prava o čemu sud vodi računa po službenoj dužnosti (član 6). Ukoliko u konkretnoj situaciji treba primijeniti strano pravo, ono se tumači i primjenjuje onako kako se tumači i primjenjuje u državi o čijem se pravu radi (član 7).

21. Kako je u konkretnom slučaju riječ o stranom pravnom licu, koje je osnovano u Republici Hrvatskoj, i koje ima sjedište u Republici Hrvatskoj, saglasno odredbi člana 19 Zakona o međunarodnom privatnom pravu, to je za konkretno pravno lice mjerodavno pravo države po kojem je ono osnovano, što direktno upućuje na primjenu prava Republike Hrvatske, koje su domaći sudovi bili dužni da tumače i primijene na isti način kako se, u konkretnom slučaju Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, tumači i primjenjuje u Republici Hrvatskoj. Dakle, prilikom kvalifikacije postupka izvanredne uprave, Privredni i Apelacioni sud Crne Gore su morali uzeti u obzir element inostranosti, te sistemskim tumačenjem hrvatskog Zakona i primjenom stranog (hrvatskog) prava, na način kako bi to uradio sud Republike Hrvatske, a ne samo primjenom Zakona o stečaju Crne Gore, dati odgovor na pitanje da li se postupak izvanredne uprave koji

je vođen u Republici Hrvatskoj može smatrati stranim postupkom čije se priznanje traži u Crnoj Gori.

22. Smisao i duh Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, redovni sudovi su analizirali vrlo restriktivno, i to samo kroz odredbu člana 1, koja propisuje da se „Zakon donosi radi zaštite održivosti poslovanja trgovačkih društava od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku koja svojim poslovanjem samostalno, ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima, uljeću na ukupnu gospodarsku, socijalnu i finansijsku stabilnost u Republici Hrvatskoj“. Međutim, ova odredba odražava cilj koji Zakon treba da ostvari i ona se ne može posmatrati izolovano od ostalih normi, već nasuprot tome, sve norme se moraju tumačiti u sadejstvu, jer jedino na takav način, sistemskim tumačenjem, osigurava se njihova pravilna primjena. Dakle, *ratio legis* ovog Zakona jeste zaštita održivosti poslovanja trgovačkih društava koja su od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, ali iz toga ne treba izvlačiti zaključak da se postupak izvanredne uprave ne vodi, između ostalog, i radi kolektivnog namirenja povjerilaca.

23. Na prednje navedeni zaključak neminovno upućuje niz odredaba Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, poput odredbe o organu povjerilaca, odnosno vjerovničkom vijeću (čl. 18 i 19), razvrstavanje povjerilaca u grupe (član 29), privremenom vjerovničkom vijeću (član 31), prijavljivanje potraživanja (član 32), pobijanje pravnih radnji dužnika (član 38) itd. Cilj i predmet Zakona jeste održivost poslovanja trgovačkih društava od sistemskog značaja koji svojim poslovanjem utiču na privrednu, socijalnu i finansijsku stabilnost, ali se pravnom analizom ostalih odredaba zakona postiže cjelovitost u tumačenju načina na koji se zakon primjenjuje, i koja ovlašćenja, prava, obaveze i odgovornosti proizilaze za dužnike, povjerioce i druga lica koja su uključena u postupak izvanredne uprave. Nije cjelishodno jezičkim tumačenjem jedne odredbe Zakona dedukovati zaključak da se postupak izvanredne uprave ne vodi sa ciljem kolektivnog namirenja povjerilaca, već se jedino sistemskom analizom odredbi Zakona u njegovoj ukupnosti može utvrditi pravi smisao normi i izvršiti kvalifikacija na način kako bi to uradio i strani sud.

24. Ustavni sud ističe, da se pod kvalifikacijom u međunarodnom privatnom pravu podrazumijeva pravni institut koji se definiše kao određivanje pravnog smisla kolizivne norme u trenutku kada mjerodavno pravo još uvijek nije poznato, a materijalna prava čija primjena dolazi u obzir nude različita rješenja. U tom slučaju postavlja se pitanje kako vršiti supsumiranje činjenica pod pravnu normu, odnosno u kojem pravu tražiti pravni smisao neke pravne norme, a kvalifikacija je jedan specifičan vid tumačenja kolizionih normi, od kojeg će u krajnjem, zavisiti primjena mjerodavnog prava. Kvalifikacija je, u suštini, jedno prerano postavljeno pravno pitanje u situaciji kada je mjerodavno pravo još uvijek nepoznato, dok je poseban problem određivanje pravne kategorije za institut koji domaće pravo ne poznaje. Shodno tome, rješenja za problem kvalifikacije su različita. Prvi i narasprostranjeniji način je da kvalifikaciju treba vršiti po pravu države gdje se sudi, odnosno čije se kolizivne norme primjenjuju, dakle po *lex fori*, odnosno, kolizivne norme treba tumačiti po pravu države gdje se pitanje raspravlja. Drugi vid kvalifikacije je kvalifikacija po *lex causae*, odnosno po pravu koje je mjerodavno za odnos koji se raspravlja. Ova kvalifikacija je najčešće prisutna prilikom razmatranja stepenaste kvalifikacije: prva stepenica je tumačenje po *lex fori*; a ako se ima primijeniti strano pravo kao

mjerodavno ono se tumači po *lex causae*, dakle shodno pojmovima koji su u njemu sadržani, a ne shodno *lex fori*.

25. Primijenjeno na konretan slučaj, prilikom kvalifikacije stranog pojma izvanredne uprave, domaći sudovi su trebali da se stave u poziciju stranog suda i da kvalifikaciju vrše na način kako bi to bilo učinjeno u državi o čijem se pravu radi, jer na to izričito upućuju odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu (član 7) i da pojam stranog postupka analiziraju i sa aspekta primjene stranog prava, a ne samo primjenom domaćeg prava, odnosno Zakona o stečaju Crne Gore. Ovo tim prije, što se kvalifikacija pojma izvanredne uprave ne može vršiti isključivo osloncem na domaće pravo, jer domaće pravo ne poznaje ovakav institut, dakle rješenje nije moguće naći rješenjem kvalifikacije po *lex fori* (zakon suda, odnosno zemlje pred kojom se postupak vodi), već je rješenje u primjeni kvalifikacije po *lex causae* (primjenom stranog prava, odnosno prava Republike Hrvatske).

26. Kako očigledna prozvoljnost u primjeni relevantnih propisa ne može voditi ka pravičnom postupku, Ustavni sud ocjenjuje da je postupanjem Privrednog i Apelacionog suda Crne Gore, a koje se ogleda u tome da su isti proizvoljno tumačili materijalno pravo, odnosno da nisu primijenili strano mjerodavno materijalno pravo, podnosiocu povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno članom 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske Konvencije

Stoga, na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 1775/18
23. oktobar 2023. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Dragana Đuranović, s.r.